

Trgovinski odnosi

Svaka država u svetu nastoji da reguliše trgovinske odnose sa drugim državama kreiranjem i primenom adekvatne međunarodne politike. Glavni instrumenti spoljnotrgovinske politike su carinske i necarinske barijere međunarodnoj trgovini. Međutim, države koje su članice određenih regionalnih i međunarodnih ekonomskih organizacija su ograničene pravilima ovih organizacija u pogledu primene određenih instrumenata spoljnotrgovinske politike. Prednost administrativnih barijera u međunarodnoj trgovini je u tome što ih sve regionalne ekonomske organizacije primenjuju a međunarodne ekonomske organizacije, prvenstveno Svetska trgovinska organizacija, ne sankcionišu njihovu primenu. Administrativne barijere su mnogobrojne i vremenom se stalno modifikuju i poprimaju drugačije sadržaje. Tu u prvom redu spadaju tkzv. količinske barijere, učešće države u trgovini, primena necarinskih dažbina – carinski i administrativni postupak pri uvozu i izvozu robe i sl. Ekonomske implikacije primene barijera u prekograničnoj trgovini robom su različite. Efekti njihove primene mogu biti pozitivni i od koristi – pre svega domaćim proizvođačima iz iste grane i domaćim potrošačima te robe. Liberalizovan uvoz pogoduje domaćim uvoznicima, koji tu robu ugrađuju u svoje proizvode ili isporučuju direktno krajnjim potrošačima. S druge strane ona štiti posebno mlade industrije ili grane koje se tek počinju razvijati u jednoj zemlji. Uzimajući u obzir sve ove elemente države različito prilaze ovom problemu. U svakom slučaju može se reći da sve države bez izuzetka primenjuju mere zaštite, pri čemu zemlje države članice STO – te mere primenjuju u limitiranoj formi i naravno u skladu sa pravilima te organizacije. Zemlje, izvan ove organizacije mogu da primenjuju barijere u onoj meri koja im je potrebna i to čine po pravilu u širem stepenu, nego države članice STO. U regulisanju prekograničnog prometa, tako načelno slobodne države moraju voditi računa i o interesima drugih u cilju da bi sebi dugoročno obezbedile poziciju ravnopravnog partnera u međunarodnoj trgovini, koji poštuje određene standarde u ovoj oblasti. U našem pravu prekogranični promet robom je u načelu slobodan, a ograničenja se mogu uvoditi amo na osnovu zakonskih procedura.

Liberalizacija spoljnotrgovinskog prometa zabranjuje zloupotrebu dominantnog položaja od strane preduzeća na zajedničkom trzistu ili njegovom bitnom delu, u meri u kojoj se ugrožava razmena između država članica. Državna pomoć je možda najinteresantnije pitanje u politici ograničenja i dozvola zato što se država, koristeći svoj monopol prinude, nalazi u stanju da prikuplja poreze od jednih i zatim ta sredstva redistribuiraju drugima, utičući na taj način na konkurenciju na zajedničkom trzistu, i održavajući u životu preduzeća koja bi bez pomoći propala. Ova pomoć ima razne oblike i veoma je zastupljena u EU kroz aktivnosti članica. Na ovaj način se postize određena ravnoteža između potrebe pomoći ugroženima i nerazvijenima, i narušavanja konkurencije kroz pomaganje loših i neuspešnih, a na račun i štetu svih poreskih obveznika. Količinska ograničenja imaju nekoliko esencijalnih elemenata i to: 1) obezbeđivanje ostvarivanja četiri fundamentalne slobode čini se najvažnijim elementom, 2) zabrana sklapanja antikonekurencijskih sporazuma, 3) zabrana zloupotrebe dominantnog položaja, 4) obaveza država da ne učestvuju u podržavanju mera koje bi bile uzrok stvaranja ekskluzivnog položaja domaćih firmi, 5) onemogućavanje sklapanja sporazuma o paralelnoj trgovini između dve države članice. U toj sferi, u narednom periodu očekuju se brojni problemi jer ekonomije zemalja Istočne Evrope su uglavnom bazirane na konceptu odsustva javne kontrole. To su zemlje u tranziciji i nije ih moguće mehanički uvesti u sistem tržišne ekonomije. Nadležnosti Komisije u oblasti konkurencije su značajne. Iskušenja u formiranju zajedničkog tržišta su brojna i veoma kompleksna. zabranjeni svi sporazumi između preduzeća, a naročito oni koji: 1) neposredno ili

posredno utvrđuju kupovne ili prodajne cene ili druge uslove razmene, 2) organičavaju ili kontrolišu proizvodnju, plasman, tehnički razvoj ili investicije, 3) dele tržište ili izvore snabdevanja, 4) primenjuju nejednake uslove na iste poslove sa različitim poslovnim partnerima, stavljajući ih na taj način u nejednak konkurentski položaj. Komisija ima pravo da na zahtev jedne države članice ili po službenoj dužnosti ispituje slučajeve za koje se prepostavlja da je u njima nastupila poverda pravila konkurencije. Udruživanje na nacionalnoj osnovi firmi je zabranjeno ukoliko doprinose otklanjanju prirodnih tokova konkurencije i koristi koje donose potrošačima i ekonomiji u celini. To doprinosi potpunoj diskvalifikaciji principa liberalizacije i suvišnog uplitanja države. Firme sa dominantnim položajem uspevaju da blokiraju delatnosti firmi iz svoje države. Raznovrsnim merama drže ih po strani i nasatavljaju nesmetano da drže svoj dominantni položaj. Obično bez pomoći države te firme ne bi mogle zadržati takvu poziciju. To je pogotovo u prilikama kada država direktno utiče proglašavajući javni interes uza pojedine firme i njihovu delatnost. Treći veliki problem nastaje kada pojedinačni proizvođači uzmu samo jednog distributera za svoju robu na određenoj teritoriji.

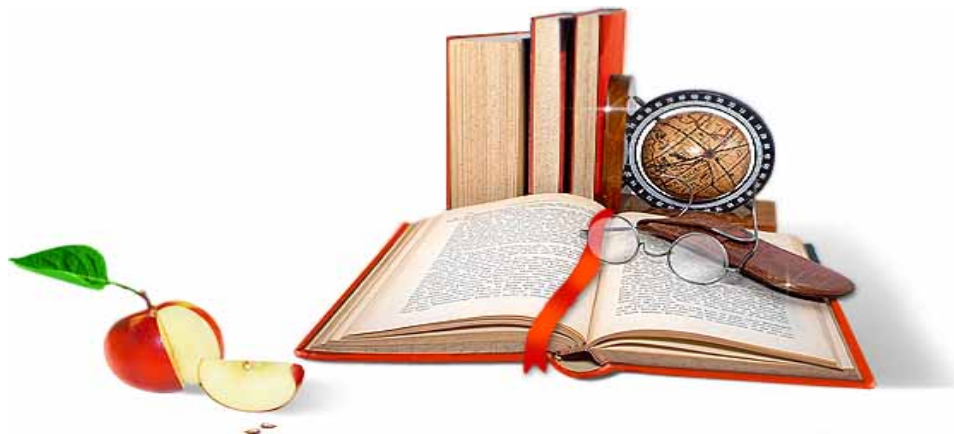
Količinska ograničenja se odnose i na dominantnu poziciju određenih učesnika. Dominantna pozicija je takva ekonomska moć koja omogućava firmama da uživaju, odnosno nametnu uslove na tržištu koji ih štite od stvarne konkurencije. Oni poseduju moć neprihvatljivog širenja svoje moći nezavisno od volje svojih konkurenata, kupaca i potrošača. Ovakava pozicija, po pravilu, ne eliminiše ostale konkurentne firme već ih stavlja u poziciju, usled snažnog uticaja, da uslovi konkurentnog nadmetanja najblaže rečeno budu neprihvatljivi. Dominantna pozicija se oslanja na nekoliko faktora koji su uzeti sami za sebe nedovoljni da bitnije utiču, ali udruženi umnogome reduciraju veličinu učešća na tržištu. Za svrhu pravnog razmataranja dominantna pozicija postoji kada položaj preduzeća proizilazi iz velikog učešća na tržištu koje je mereno učešćem sledećeg najvećeg subjekta duplo veće ili manje. Stoga je ispravno zaključiti da zloupotreba dominantnog položaja nastupa više kao produkt moći da se onemogući odvijanje efektivne konkurencije.

Literatura

1. *M. Marković: Transport, špedicija, carine i osiguranje, Beogradska poslovna škola, Beograd 2003.*
3. *Miodrag Stanković, Ekonomika spoljne trgovine, Beograd, 2005.*
4. *Miodrag Stanković, Medjunarodno poslovno pravo, Beograd, 2005.*
5. *Predrag Bjelić, Ekonomika međunarodnih odnosa, Beograd, 2005.*
6. *Tihomir Bogojević, Carinske tarife, Beograd, 2003.*

BESPLATNI GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RAD.

**RADOVI IZ SVIH OBLASTI, POWERPOINT PREZENTACIJE I DRUGI EDUKATIVNI
MATERIJALI.**

WWW.SEMINARSKIRAD.ORG

WWW.MATURSKIRADOVI.NET

WWW.MATURSKI.NET

WWW.SEMINARSKIRAD.INFO

WWW.MATURSKI.ORG

WWW.ESSAYSX.COM

WWW.FACEBOOK.COM/DIPLOMSKIRADOVI

NA NAŠIM SAJTOVIMA MOŽETE PRONAĆI SVE, BILO DA JE TO **[SEMINARSKI](#)**, **[DIPLOMSKI](#)** ILI **[MATURSKI](#)** RAD, POWERPOINT PREZENTACIJA I DRUGI EDUKATIVNI MATERIJAL. ZA RAZLIKU OD OSTALIH MI VAM PRUŽAMO DA POGLEDATE SVAKI RAD, NJEGOV SADRŽAJ I PRVE TRI STRANE TAKO DA MOŽETE TAČNO DA ODABERETE ONO ŠTO VAM U POTPUNOSTI ODGOVARA. U BAZI SE NALAZE **[GOTOVI SEMINARSKI, DIPLOMSKI I MATURSKI RADOVI](#)** KOJE MOŽETE SKINUTI I UZ NJIHOVU POMOĆ NAPRAVITI JEDINSTVEN I UNIKATAN RAD. AKO U **[BAZI](#)** NE NAĐETE RAD KOJI VAM JE POTREBAN, U SVAKOM MOMENTU MOŽETE NARUČITI DA VAM SE IZRADI NOVI, UNIKATAN SEMINARSKI ILI NEKI DRUGI RAD RAD NA LINKU **[IZRADA RADOVA](#)**. PITANJA I ODGOVORE MOŽETE DOBITI NA NAŠEM **[FORUMU](#)** ILI NA **MATURSKIRADOVI.NET@GMAIL.COM**